

NHỮNG KHÓ KHĂN VÀ GIẢI PHÁP KHẮC PHỤC TRONG CÔNG TÁC CỐ VẤN HỌC TẬP Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI

CHU VĂN KHÁNH

Đặt vấn đề

Trong mô hình đào tạo theo tín chỉ cố vấn học tập (CVHT) có vai trò đặc biệt quan trọng. Mỗi CVHT là một nhân tố then chốt trong mối quan hệ nhà trường - sinh viên - thị trường lao động. Đồng thời mỗi CVHT còn là một chuyên gia tư vấn về học tập và việc làm cho sinh viên, đồng hành cùng sinh viên trong suốt quá trình học tập. Ở các trường đại học nói chung và Trường Đại học Văn hóa Hà Nội nói riêng, CVHT thường được giao cho các giảng viên. Tuy nhiên, giảng viên đang “quá tải” về công tác giảng dạy, nghiên cứu khoa học và phải “gánh” thêm nhiệm vụ CVHT để hướng dẫn về thủ tục hành chính, về sinh hoạt văn - thể - mỹ,... Do đó, chất lượng công tác CVHT còn chưa đạt được hiệu quả như mong muốn. Làm gì để nâng cao vai trò của CVHT trong đào tạo tín chỉ? Bài viết này, đề cập đến những khó khăn và đề xuất một số giải pháp khắc phục giúp nâng cao chất lượng trong công tác cố vấn học tập hiện nay.

Vai trò của cố vấn học tập

Cố vấn học tập phải thực hiện được các chức năng cơ bản là: Tư vấn, định hướng quá trình học tập và lựa chọn hướng nghề nghiệp giúp sinh viên; Theo dõi và giám sát được quá trình học tập và lựa chọn định hướng nghề nghiệp của sinh viên; Tham mưu cho lãnh đạo trường, khoa và bộ môn các vấn đề liên quan đến công tác quản lý đào tạo, NCKH và công tác sinh viên.

Cố vấn học tập phải hoàn thành được các nhiệm vụ chính bao gồm: Cùng với các phòng chức năng quán triệt và tận tình hướng dẫn sinh viên nắm vững các quy chế đào tạo của Bộ GD&ĐT và các quy định cụ thể hóa về đào tạo của trường; Tư vấn cho sinh viên về chương trình đào tạo bao gồm mục tiêu, chuẩn đầu ra, nội dung chương trình, học phần bắt buộc, tự chọn, học phần thay thế... theo hướng chuyên ngành...; Tư vấn cho sinh viên cách thức xây dựng kế hoạch học tập cho toàn khóa học đảm bảo sự phù hợp với năng lực và hoàn cảnh của mỗi sinh viên; Hướng dẫn sinh viên đăng ký học phần ở từng học kỳ (tiền độ) để hoàn thành kế hoạch học tập; Tư vấn cho sinh viên về phương pháp học tập, nghiên cứu khoa học; Cảnh báo về kết quả học tập và định hướng sự lựa chọn tiền độ, cách phát huy học lực giỏi và khắc phục học lực yếu, kém; Hướng dẫn sinh viên tham gia các hoạt động ngoại khóa và các hoạt động học thuật để phát triển các kỹ năng mềm...; Nắm bắt được xu hướng nghề nghiệp và thực hiện nhiệm vụ tư vấn hướng nghiệp và việc làm cho sinh viên; Hướng dẫn và giúp đỡ

sinh viên giải quyết những vấn đề khó khăn trong học tập và nghiên cứu khoa học, thậm chí thấu hiểu gia cảnh và có thể giúp đỡ được sinh viên giải quyết một số khó khăn trong đời sống; Thường xuyên động viên, khích lệ sinh viên xác định rõ động cơ rèn luyện phấn đấu và yên tâm học tập.

Ngoài công tác tư vấn về học tập, CVHT còn đảm nhiệm vai trò theo dõi, đôn đốc sinh viên trong hoạt động rèn luyện ở nhà trường; kết hợp với ban cán sự lớp, chi đoàn, hội sinh viên,... đánh giá thành tích hoạt động, tình hình vi phạm qui chế của sinh viên, từ đó, đánh giá kết quả rèn luyện của sinh viên.

Một số vấn đề tồn tại của cố vấn học tập

Hiện nay, việc triển khai hoạt động của CVHT thiếu tính đồng bộ, chưa đạt được yêu cầu mong muốn. CVHT các khoa chưa tổ chức thường xuyên sinh hoạt định kỳ đối với các lớp sinh viên. Bên cạnh một số CVHT “lăn lộn” với sinh viên, giải quyết rất nhiều việc trong quá trình học tập của sinh viên, thường xuyên phản ánh lại thực tế để cố vấn lại với nhà trường trong việc quản lý và điều hành chương trình đào tạo, thì một bộ phận không nhỏ CVHT đã không làm tốt được vai trò của mình.

Công tác cố vấn học tập là công tác kiêm nhiệm nên hầu hết các cán bộ đều rất bận rộn và dành thời gian cho sinh viên chủ yếu cho những việc mang tính bắt buộc nhiều hơn như: hướng dẫn sinh viên lập kế hoạch học tập, duyệt kế hoạch học tập.... Có những trường hợp cả lớp có những thắc mắc như nhau mà sinh viên không cử đại diện gặp CVHT để giải quyết vấn đề mà cứ mỗi sinh viên đều tìm CVHT với cùng câu hỏi thì dễ làm cho sự việc nặng nề hơn. Đây là vấn đề tổ chức lớp chưa được tốt. Mặc dù có các phong trào và hoạt động ngoại khóa của sinh viên như lao động, văn nghệ, thể thao... giúp CVHT tìm hiểu về tâm tư tình cảm của sinh viên nhưng rất ít CVHT tham gia.

Vấn đề kế hoạch học tập của sinh viên cũng còn một số vướng mắc như kế hoạch học tập thường xuyên thay đổi do nhiều học phần sinh viên đã đăng ký nhưng không mở được hay một lý do nào đó thì chỉ cần thay đổi một học kỳ là thay đổi kế hoạch toàn khóa. Điều này làm sinh viên rất bị động trong việc lập kế hoạch và CVHT phải thường xuyên duyệt lại kế hoạch học tập cho sinh viên. Thời gian duyệt kế hoạch học tập phân cho CVHT thường xác định thời gian cụ thể, đây là một ưu điểm lớn của quá trình cải tiến nhưng sẽ là nhược điểm cho những CVHT bận đi công tác hay không kết nối được internet trong thời gian này.

Hiện tại, CVHT chưa thể kiểm tra được kết quả học tập, phân loại học lực của từng sinh viên qua công thông tin sinh viên, làm hạn chế việc tư vấn cho sinh viên học tập và điều chỉnh kế hoạch học tập của sinh viên một cách kịp thời và hiệu quả.

Về việc đánh giá điểm rèn luyện thì sinh viên nào có năng khiếu về thể thao và văn nghệ thường có điểm rèn luyện cao hơn các sinh viên khác do có thành tích trong lĩnh

vực này. Một số sinh viên có tâm lý tham gia các hoạt động ngoại khóa ở cấp Trường, Khoa, Liên chi và do tham gia các hoạt động ở bậc này điểm số cao hơn tham gia cấp Chi đoàn. Do vậy dẫn đến tình trạng một số sinh viên ít tham gia các hoạt động của lớp, chi đoàn nhưng điểm rèn luyện rất cao, tạo tâm lý không tốt cho các sinh viên khác trong lớp.

Một số giải pháp nâng cao chất lượng cố vấn học tập

Để phát huy vai trò, chức năng và nhiệm vụ của CVHT, nhà trường cần trang bị cho đội ngũ CVHT những kiến thức, trao đổi kinh nghiệm cần có của CVHT.

Về phía cấp lãnh đạo Khoa: Lãnh đạo khoa cần xem xét để phân công và bố trí hợp lý các cán bộ làm CVHT, tránh tình trạng “quá tải” trong công việc của CVHT, chọn những CVHT có kinh nghiệm cũng như kỹ năng làm CVHT, đặc biệt đối với sinh viên năm nhất còn quá nhiều bỡ ngỡ. Lãnh đạo khoa cần họp xét để tuyên dương những CVHT có tinh thần, trách nhiệm, hoàn thành tốt công việc. Bên cạnh đó cần kỷ luật nghiêm khắc những CVHT thiếu trách nhiệm, gây khó khăn cho sinh viên.

Về phía các CVHT, trước hết cần phải tự trao dồi các phẩm chất đạo đức, có ý thức trách nhiệm cao, phải nắm được vai trò, nhiệm vụ của cố vấn học tập. Biết lắng nghe ý kiến của sinh viên. Đồng thời, nắm được các nguyên tắc tâm lý trong công tác tư vấn và luôn giữ tư cách của người thầy giáo, có hành vi cư xử đúng mực làm gương cho sinh viên. CVHT phải tự mình sắp xếp thời gian thật hợp lý để tăng cường các buổi gặp gỡ, tiếp xúc với sinh viên để hiểu hơn về hoàn cảnh, điều kiện của từng sinh viên, cũng như những tâm tư và nguyện vọng của các em để từ đó có những phương hướng tư vấn đúng đắn cho sinh viên.

Mỗi CVHT chỉ nên đảm trách một số lượng sinh viên nhất định để theo dõi toàn bộ quá trình học tập của sinh viên, giúp đỡ các sinh viên hoàn thành khóa học cách tốt nhất. Song song với các hoạt động chung mỗi một CVHT sẽ tiếp nhận sinh viên từ khi các em bắt đầu nhập học năm thứ nhất và theo suốt quá trình học tập trong trường đại học của các em. Với sinh viên của mỗi năm cố vấn học tập phải đặt ra những vấn đề trọng tâm ưu tiên hướng dẫn sinh viên thực hiện. Cụ thể:

Đối với sinh viên năm thứ nhất: Sinh viên năm đầu tiên do còn bỡ ngỡ, thụ động và chưa xác định phương hướng rõ ràng và hình thức học tập khác hẳn với lúc còn học phổ thông,... thì sự giúp đỡ của CVHT đóng vai trò rất quan trọng vào sự thành công của các em trong những năm học tiếp theo. Ở giai đoạn này, CVHT phải nhanh chóng quan tâm về tư tưởng và hiểu được tâm tư nguyện vọng của các em. Đồng thời hướng dẫn cho sinh viên tìm hiểu chương trình đào tạo và cách lựa chọn học phần là công việc quan trọng hàng đầu của CVHT. Ngay khi nhận lớp cần nắm rõ sơ yếu lý lịch của từng SV, đây là điều rất quan trọng đối với CVHT. Công việc này rất cần thiết vì thông qua sơ yếu lý lịch để bước đầu CVHT có thể tìm hiểu và đánh giá sơ

bộ nhân cách của các SV, phần lớn mỗi một cách ứng xử của một người đều bắt nguồn từ hoàn cảnh ầu thơ, môi trường sống. Buổi gặp gỡ đầu tiên với các SV mới vào nhất được cách làm việc (quy định về thời gian gặp gỡ, quy định về cách xử lý công việc...) để có thể làm việc với nhau tốt nhất. Việc sắp xếp thời gian để định kỳ tiếp xúc với sinh viên, lắng nghe tâm tư nguyện vọng của sinh viên là rất cần thiết. CVHT phải luôn duy trì các buổi họp lớp và sau các buổi họp nên có những nhận xét, những đánh giá, những phương hướng giải quyết, phổ biến những thông báo, quy chế mới hay những kế hoạch cần phải thực hiện trong thời gian sắp tới. Trong 1 năm học CVHT nên có ít nhất 4 buổi để gặp gỡ với sinh viên của một lớp và có thể đưa ra những khoảng thời gian rảnh để SV có thể gặp trao đổi ngoài giờ. CVHT phải hiểu thật kỹ chương trình đào tạo ngành mà SV đang theo học, cập nhật kịp thời những thay đổi từ phía nhà trường, kịp thời phổ biến cho SV khi có những thay đổi đó. CVHT cần xây dựng và công khai lịch tiếp sinh viên, thời gian và địa điểm tiếp sinh viên định kỳ; cung cấp cho sinh viên số điện thoại, email và các phương tiện liên lạc khác để sinh viên liên lạc trong trường hợp cần thiết.

Đối với sinh viên các năm tiếp theo: Sau khi xây dựng được cách thức làm việc với sinh viên từ năm thứ nhất thì những năm học kế tiếp CVHT vẫn sẽ tiếp tục và ưu tiên quan tâm, dành nhiều thời gian để giải đáp và tư vấn kịp thời cho SV. CVHT thông qua tình hình học tập, kết quả học tập của SV để tư vấn hướng dẫn cho SV trong việc đăng kí, điều chỉnh kế hoạch học tập cho phù hợp với năng lực và hoàn cảnh của từng SV. Tư vấn cho SV về định hướng nghề nghiệp trong tương lai, giúp SV đề ra mục tiêu cho tương lai. Hàng tháng CVHT nên làm việc với ban cán sự lớp, thường xuyên tổ chức các buổi họp lớp để sinh hoạt với lớp các nội dung theo quy định của nhà trường, để nhận xét, đánh giá tình hình hoạt động của lớp, đưa ra phương hướng giải quyết, phổ biến những kế hoạch phải thực hiện trong thời gian sắp tới.

Kết luận

Vai trò CVHT cực kỳ quan trọng trong hệ thống học tập theo tín chỉ. Cố vấn không chỉ là người hướng dẫn sinh viên đăng ký các học phần, lập kế hoạch học tập mà CVHT còn phải hướng dẫn sinh viên về phương pháp học, kỹ năng nghiên cứu, kỹ năng giải quyết vấn đề và hướng dẫn thêm cho sinh viên về phương pháp tự học, các kỹ năng sống... Tuy nhiên, trong thực tế hiệu quả của cố vấn học tập thực sự không cao do nhiều nguyên nhân khác nhau. Từng bước xây dựng và nâng cao chất lượng CVHT là công việc cần được quan tâm hàng đầu của các trường triển khai chương trình học tập của sinh viên theo học chế tín chỉ. CVHT sẽ đóng góp không nhỏ vào thành công trong việc đào tạo theo hệ thống tín chỉ.

C.V.K

(Thạc sỹ, Giảng viên Khoa Thư viện - Thông tin)